

**СТИЛІСТИЧНІ ФУНКЦІЇ СКЛАДНОПІДРЯДНОГО РЕЧЕННЯ
З ПІДРЯДНИМИ УМОВИ ТА ЧАСУ В СУЧАСНИХ ДРУКОВАНИХ ЗМІ**

Актуальність дослідження обумовлена тим, що праці, у яких були б виокремлені і систематизовані основні функціонально-стилістичні вияви складнопідрядних речень з підрядними часу й умови в українському газетному мовленні початку ХХІ ст., ще немає. Мета – з'ясувати специфіку функціонування складнопідрядних з підрядними часу й умови в сучасному українську газетному мовленні. Завдання: 1) проаналізувати найтипівіші закономірності вживання складнопідрядних речень часу й умови на шпальтах сучасної газетної періодики; 2) умотивувати доцільність організації відповідної синтаксичної структури в газетно-публіцистичному контексті.

У мовленні сучасних українських газет певними особливостями вживання вирізняються складнопідрядні речення з часовими відношеннями між предикативними частинами. Ті підрядні частини, які вказують на час дії головної найбільш загально, здебільшого функціонують в інформативних жанрах – дописах, оглядах, інформативних повідомленнях, а також в аналітичному жанрі інтерв'ю. Засобом оформлення таких речень слугує сполучник «коли», що дає змогу підсилювати одну думку на тлі іншої, установлювати змістовий зв'язок з попереднім контекстом. У тих складнопідрядних структурах, де підрядна частина вказує на межу тривання дії в головній, досить активно, здебільшого в інформативних жанрах, виявляють себе сполучні слова «поки», «доки», «щоправда».

Інший тип складнопідрядних речень – складнопідрядні речення з підрядними умови. Специфіка таких конструкцій полягає в тому, що вони безпосередньо відображають типову людську здатність розмірковувати над альтернативними судженнями, робити висновки, які ґрунтуються на неповній інформації. Складнопідрядне речення з підрядною частиною умови традиційно поділяють на речення реальної умови та речення ірреальної (гіпотетичної) умови. У загальному корпусі складнопідрядних умовних речень, уживаних у сучасному українському газетному мовленні, «левова» частка належить реченням реальної умови. Складнопідрядні речення умови, підрядна частина яких повідомляє про ірреальну (гіпотетичну) умову дії головної частини, – рідкісне явище в мовленні українських мас-медіа початку ХХІ ст., оскільки їхня семантична роль указувати на умову, яка перешкоджає реалізації дії.

Отже, складнопідрядні речення з часовими й умовними відношеннями між їхніми предикативними частинами в мовленні української преси початку ХХІ ст. виявляють деяку семантико-стилістичну специфіку. Часовий різновид складнопідрядних речень виконує різні стилістичні функції – експресивну, актуалізацію змісту тощо. Складнопідрядні речення з підрядними умовними відношеннями між їхніми предикативними частинами в мовленні українських газет початку ХХІ ст. семантично двопланові – речення реальної умови та речення ірреальної умови.

Науковий керівник – О. М. Рижко, к. філол. н., доц.